

van de jaren '30 was zich namelijk onder de ontwikkelde Birmanen een vrij sterke oppositie gaan aftekenen tegen het Britse koloniale gezag. Aan Birma, aanvankelijk deel van Brits-Indië, was in '23 een zekere mate van zelfbestuur toegekend, het was in '37 van Brits-Indië losgemaakt en had toen een geheel uit verkiezingen resulterend Huis van Afgevaardigden gekregen; de Britse *Governor* had toen slechts ten aanzien van de verdediging en van de binnenlandse veiligheid bepaalde rechten behouden – het land werd voor het overige bestuurd door een uit Birmanen bestaand kabinet met een Birmaanse premier, aanvankelijk Ba Maw, in '40 U Saw, aan het hoofd. U Saw knoopte in '41 geheime contacten met de Japanners aan – zij bleven de Britten niet onbekend; toen hij begin december '41 op terugreis was van Londen, waar hij vergeefs op het verlenen van onafhankelijkheid had aangedrongen, werd hij van de boot gehaald die hem naar Rangoon terug zou brengen, en geïnterneerd op de Seychellen-eilanden, die in de Indische Oceaan liggen, niet ver van de kust van Afrika. Naast de beweging van Ba Maw en U Saw had zich evenwel aan het einde van de jaren '30 in Birma een revolutionair-nationalistische groepering gevormd, de z.g. *Thakin* ('Meester')-partij, waarvan een oud-student van de Universiteit van Rangoon, Aung San, algemeen secretaris was.¹ Deze partij werd in '41 door de Britse *Governor* verboden – leden van de linkervleugel, die zich als communisten beschouwden, werden toen gearresteerd of doken onder en ca. dertig andere vooraanstaanden, onder wie Aung San, vluchtten naar Thailand en vandaar met Japanse hulp naar het door Japan bezette Chinese eiland Hainan; daar ontvingen zij een militaire opleiding: zij waren het die met een deel van de in Thailand aangetroffen Birmanen de voorhoede van het Birmaanse Onafhankelijkheidsleger vormden welke de eerste twee divisies van Japans Vijftiende Leger op hun tocht uit Thailand naar Birma vergezelde.

Een moeizame tocht! Gebaande wegen waren er niet in het ontoegankelijk bergland dat Thailand van Birma scheidt – er liepen op enige afstand van elkaar slechts twee primitieve paden; in de loop der eeuwen hadden talloze handelaren en andere reizigers (eind dertiende eeuw was de Venetiaan Marco Polo een hunner geweest) daar gebruik van gemaakt, sommigen gezeten op ossekarren, anderen op olifanten. Het Japanse Vijftiende Leger trof in Thailand niet voldoende olifanten aan en osse-

¹ Europeanen werden in Birma veelal met de term *Thakin* aangesproken. Aung San en de zijnen kozen de naam van hun partij om hun gelijkheid met Europeanen te onderstrepen.